

PRED KONGRESOM KRŠČ. DEMOKRACIJE V NEAPLJU

ITALIJA PRED ZAČETKOM DRUGEGA OBDOBJA SVOJE POLITIKE?

Glavni predmet razprave na kongresu bo zlasti program sredinsko-levičarske vlade - Pogoji, ki jih postavljajo socialisti - Zakaj je Fanfani zahteval zaupnico po razpravi o zadevi letališča Fiumicino

Medtem ko pišemo, manjka le nekaj dni do začetka običnega zbora ali kongresa Krščanske demokracije, se pravi do dogodka, ki je že dalj časa v središču pozornosti italijanske in inozemske javnosti. Občnemu zboru, ki se prične prihodnjo soboto v Neaplju, pripisujejo tolikšno važnost, da ga primerjajo s kongresom, ki ga je stranka italijanskih katoličanov imela leta 1946 v Rimu in na katerem je bil tako rekoč zadan smrtni udarec savojski monarhiji, kar je potrdil poznejši referendum, pri katerem se je večina italijanskega ljudstva odločila za republiko.

Tudi najbolj preprostemu človeku je danes znano, da predstavlja kongres katerikoli politične stranke pomemben politični dogodek. Občni zbor Krščanske demokracije pa je tem važnejši, ker gre za stranko, ki že v vsej povojni dobi ima v svojih rokah ključne položaje v političnem in upravnem življenju države. Demokristjanska stranka je namreč zdaleč najmočnejša politična organizacija v Italiji, saj je pri zadnjih državnozborskih volitvah prejela 12 milijonov 520 tisoč in 207 glasov, to je 5 milijonov 415 tisoč 753 glasov več kot komunistična partija, ki je po številu volivcev druga italijanska stranka, za katero je ob istih volitvah glasovalo 6 milijonov 704 tisoč 454 volivcev.

RAZMERJE SIL

Kršč. demokracija ostane najmočnejša stranka v državi tudi v primeru, da h glasovom komunistične partije prištejemo tiste, ki jih je leta 1958 prejela socialistična stranka (nekaj nad 4 milijone in 300 tisoč). Med tema dvema in Kršč. demokracijo je torej še vedno približno poldrug milijon glasov razlike. Vse ostale stranke — socialisti, republikanci, liberalci, monarhisti in novi fašisti — so pri zadnjih državnozborskih volitvah dobili skupno kakih šest milijonov glasov, se pravi niti polovico toliko kot sama Kršč. demokracija.

Kljub temu pa demokristjanska stranka nima absolutne večine (več kot polovico poslanskih mest) v poslanski zbornici, kar pomeni, da ne more vlada dobiti zaupnice, če si Kršč. demokracija ne poišče zaveznikov, ki bi podprli vlado v parlamentu. Takšni zavezniki so v preteklosti bili in so še danes socialisti, republikanci in liberalci. Vse te stranke skupaj imajo večino poslancev in bi torej lahko, vsaj teoretično, mirno vladale do prihodnjih državnozborskih volitev. Toda zadeva ni tako preprosta, kot se zdi na prvi pogled.

Najprej je treba ugotoviti, da so vladne stranke doslej imele proti sebi močno in bojovito opozicijo socialistov in komunistov, ki nimajo le za seboj več kot tretjine vseh volivcev, temveč predstavljajo s svojo podrobno in čvrsto organizacijo politično še najbolj zgrajeni in najbolj aktivni del italijanskega ljudstva. Njihov vpliv je nadalje toliko pomembnejši, ker se borijo za določene reforme, ki so zares napredne in ki jih v ostalem načelno predvideva že ustava.

DVE FRONTI

Čudno se sliši, vendar je res, da se ima Kršč. demokracija prav moči komunistične partije in njenemu tesnemu sodelovanju s socialisti zahvaliti, če se je kmalu po prvi svetovni vojni povzpela na vodilno mesto v državi. Pred alternativo komunizem — parlamentarna demokracija so volivci izbrali drugo in množično podprli demokristjansko stranko v prepričanju, da je ta še najzanesljivejše sredstvo za ohranitev tako imenovanih liberalnih svoboščin.

Boj med tema dvema frontama se je zaključil z zmago Kršč. demokracije in njenih zaveznikov, katerim je treba tudi priznati, da so Italijo rešili iz ruševin, ki jih je povzročil fašizem. Prav tako pa je tudi res, da je velik prepad, ki je nastal med italijanskim ljudstvom, Kršč. demokracijo in zavezniške stranke nezadržno vodil v objem desnice.

V vrstah demokristjanske in zlasti socialdemokratske ter republikanske stranke

je zato pričelo postopno prihajati do izraza prepričanje, da bi nadaljevanje takšne politike ne bilo samo v kričečem nasprotju z značajem in osnovnim programom prizadetih strank, temveč da na ta način ne bo tudi nikdar mogoče popolnoma izvesti vsehi določil ustave in vseh drugih programov, ki jih sproti postavlja moderni čas. Vse to pa je pri končnem obračunu moglo koristiti le komunistom, kar se je izkazalo s tem, da število njih volivcev ni padalo, temveč je ponekod celo naraščalo.

Že nekako osem let se v demokristjanski stranki razpravlja, kakšna naj bi bila nova politika in kakšna naj bi bila oblika vlade, ki bi novo politiko mogla izvajati. Po dolгих bojih, ki se še niso zaključili in ki bodo prav verjetno dosegli vrhunec na bližnjem običnem zboru, se zdi, da se je velika večina strankinih pristašev odločila za tako imenovano sredinsko-levičarsko vlado. To pomeni, da bi bodočo vlado morali sestavljati demokristjani, socialdemokrati in republikanci ter bi morala v parlamentu uživati tudi posredno ali neposredno podporo socialistov.

Podoben boj kot pri demokristjanih se že več let vodi tudi pri socialistih, odkar je večina stranke pod vodstvom glavnega tajnika Nennija prenehala, delno iz ideoloških in delno iz taktičnih vzrokov, tesno sodelovati s komunisti, to je, odkar je naredila konec tako imenovani »frontaški« politiki.

Za konsolidacijo demokratičnih institucij

Nenni in njegovi prijatelji sodijo, da je »frontaška« politika ljudskim in delavskim množicam zato škodljiva, ker ima za posledico, da sili katoliške množice in njih politično organizacijo čedalje bolj na desno. Samostojni nastop socialistov in poudarjanje razlik, ki obstajajo med socialisti in komunisti, pa bi pripomogel, da bi vedno bolj prihajale do izraza tiste težnje in tiste programske točke, ki so skupne tako marksistom kot krščanskim demokratom. Razvoj dogodkov je dokazal, da je takšno gledanje pravilno, in danes je napočil čas, ko obstaja resna možnost, da se med demokristjani in socialisti postavi stik tudi na najvišji ravni, to je v parlamentu.

Kot smo že omenili, se zdi, da se večina Kršč. demokracije strinja z novo obliko vlade. Nič jasnega pa še ni glede na podrob-

ni politični in zlasti socialni program, ki naj ga ta vlada izvaja. Demokristjanska stranka ima namreč v svojih vrstah ljudi, ki se glede socialne in gospodarske politike med seboj globoko razlikujejo, kar je imelo za posledico, da so v stranki nastale razne struje, ki gredo od skrajne desnice do skrajne leve.

Več ali manj natančno izdelan socialni program imajo Fanfanijeva struja, sindikalisti in levičarji iz struje »base«, a vsi ti skupaj nimajo večine v stranki. O jasnem programu pa ni mogoče govoriti pri struji, ki jo vodi tajnik Moro, ki pa je najmočnejša skupina v stranki in od katere bo tudi odvisno, če bo na kongresu prodrla sredinsko-levičarska politika. Predmet razprav na običnem zboru pa ne bo toliko oblika nove

RADIO TRST A

• NEDELJA, 28. januarja, ob: 9.30 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Trije bratje morajo po svetu«, pravljica (Franc Jeza), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Odmevi tedna v naši deželi; 14.45 Sestanek z Aleksandrom Skalejem; 15.40 Portret v miniaturo: Luciano Taioli; 17.00 Za smeh in dobro voljo; 18.30 Obisk v naši diskoteki; 19.15 Nedeljski vestnik; 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Marija je v cerkev šla«; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 29. januarja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 19.00 Znanost in tehnika — Glauko Turk: »Elektronski možgani na železniški postaji«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Giuseppe Verdi: »Aida«, opera v starih dejanjih. Približno ob 21.10 »Opera, avtor in njegova doba«.

• TOREK, 30. januarja, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Hormoni — »On in ona — tudi tu imajo hormoni svoje prste vmes«; 18.30 Stravinsky: Simfonija v treh delih; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Slovenske Laure — Martin Jevnikar: »Janko Kersnik in Lojzka Tavčarjeva«; 21.40 Koncert tenorista Renata Kodermaca, pri klavirju Aldo Danev. Na sporedu so Försterjevi, Škerjančevi, Griegovi in Čajkovskega samospevi; 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »250-letnica rojstva pruskega kralja Friderika II. Velikega«.

• SREDA, 31. januarja, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Italijanski operni pevci: »Dino Borgiolio«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Klic v popoldne«, radijska drama (Alfio Valdardini-Martin Jevnikar), igrajo člani RO.

• CETRTEK, 1. februarja, ob: 18.00 Radijska univerza — Slavko André: Osnovni pojmi geofizike: »Kozmično izžarevanje. Radioaktivni ogljik«; 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Koncerti Augustea«; 19.00 Širimo obzorja — Rado Bednarik: »Srečna si zemlja in blagor mu komur plodiš« — »Goriški trgi«; 20.30 Znani dirigenti: Klemens Kraus. Približno ob 21.20 Književnost — Martin Jevnikar: »Prva knjiga zbranega dela Janeza Mencingerja«; Približno ob 22.05 Claudio Gorlier: »Kultura New Deal«.

• PETEK, 2. februarja, ob: 18.00 Italijanščina po radiu; 18.30 Skladbe jugoslovanskih sodobnih avtorjev — Papandopulo: Sinfonietta za godalni orkester, op. 79; 19.00 Šola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: Vzgojna posvetovalnica; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja — Dragotin Kette: »Zakaj in kako sem zagovarjal strup staremu Simonci«; 22.25 Moderna sonata — Berg: Sonata za klavir, op. 1; Roussel: Sonatina za klavir, op. 16.

• SOBOTA, 3. februarja, ob: 14.40 Dvajset minut z Avenikovim kvintetom; 15.00 Mali koncert; 15.30 »Vzorni milijonar« (Oscar Wilde - Saša Martelanc), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa, 12. spev. Prevod A. Gradnik, pripravlja B. Tomažič; 18.30 Jazz panorama; 19.00 Sestanek s poslušalkami; 20.40 Mladinski pevski zbor iz Sežane; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. januarja, nedelja: 4. po Razglasenju
29. januarja, ponedeljek: Frančišek Saleški
30. januarja, torek: Martina
31. januarja, sredo: Janez Bosko
1. februarja, četrtek: Ignacij Ant.
2. februarja, petek: Svečnica
3. februarja, sobota: Blaž

NEVARNOST KOZ

Poročila zdravstvenih oblasti, da se je pojavila v nekaterih pokrajinah Azije, Anglije in Nemčije nevarnost črnih koz, so tudi pri nas povzročila, da so oblasti odredila cepitev oseb, ki pridejo v večji stik z ljudstvom. Gostinski obrati morajo točno popisati vse osebe, ki prihajajo iz okuženih krajev.

Za prehode v italijansko-jugoslovanski obmejni pas niso zdravstvene oblasti predpisale še nobenih posebnih ukrepov, razen za že zgoraj omenjene osebe.

Italija pred začetkom drugega obdobja svoje politike?

(Nadaljevanje s 1. strani)

vlade, temveč v prvi vrsti **socialni in gospodarski program**, za katerega se bo ta vlada zavzemala in o katerem še ni nič jasnega.

Nekoliko drugačen pa je položaj v socialistični stranki, ker je njeno vodstvo prejšnji mesec izoblikovalo program dela, ki ga bi morala sredinsko-levičarska vlada izvesti, in kar predstavlja pogoj za sodelovanje med socialisti in drugimi vladnimi strankami. Program vsebuje devet točk. V prvi je rečeno, da se socialisti načelno zavzemajo za plansko ali načrtno gospodarsko in socialno politiko, v ostalih točkah pa ponavljajo svoje stare zahteve po ustanovitvi dežel, kar predvideva ustava, za korenito reformo šolstva, za nacionalizacijo električne industrije itd. Toda tudi sami socialisti ta program različno tolmačijo, kar pomeni, da lahko postane predmet razprave v morebitnih pogajanjih z demokristjani, socialnimi demokrati in republikanci.

DA SE OHRANI ENOTNOST

Kdor je v zadnjih dneh sledil italijanskemu političnemu dogajanju in zlasti razpravi v poslanski zbornici o zadevi letališča Fiumicino, se lahko upravičeno vpraša, kako je mogoče pričakovati, da bo prišlo v kratkem do zblizanja med demokristjani in socialisti, če so ti skupno s komunisti tako odločno nastopili proti sedanjji vladi in zlasti proti predsedniku Fanfaniju, ki bi po splošnih predvidevanjih moral postati tudi predsednik bodoče, sredinsko-levičarske vladne koalicije.

Večina političnih opazovalcev pa si ta do-

godek tako razlaga, da je Fanfani pri glasovanju o komunistični resoluciji, ki je zahtevala odstop vlade, zato zahteval zaupnico, da bi omogočil poimensko javno glasovanje, ker ni bilo gotovo, da bi se pri tajnem glasovanju vsi demokristjanski poslanci izrekli proti odstopu vlade. Za ta postopek pa se je zavzemal predvsem tajnik Moro, ker je hotel prepričati, da bi stranka tik pred važnim kongresom javno pokazala hude razpoke v svojih vrstah.

Z demokristjani so v parlamentu potegnili le liberalci in to namerno. Hoteli so s tem vplivati zlasti na javno mnenje, češ pogledajte: demokristjani nas odbijajo, če prav s svojim ravnanjem v kočljivih trenutkih dokazujemo, da smo le mi njihovi resnični prijatelji. Šlo je očitno za zadnji poskus, da se vrže v zrak sredinsko-levičarska politika.

Vsi znaki pa kažejo, da se Italija danes nahaja ob koncu prvega obdobja svoje povojne politične zgodovine in da se bliža drugo obdobje, v katerem se bo predvsem skušal uresničiti načrt, kako pritegniti k neposrednemu vodstvu celotne državne politike široke delavske množice, ki jih predstavljajo socialisti, kar bi gotovo in morda v odločilni meri prispevalo h konsolidaciji vseh republikanskih demokratičnih institucij in k postopnemu odpravljanju hudih socialnih in gospodarskih razlik tako med prebivalci samimi kot med raznimi predeli države.

Jasno je, da je uresničenje tega programa predvsem odvisno od Kršč. demokracije in v tem obstoji tudi poglobitveni pomen njene bližnjega občnega zbora.

Francija na razpotju

Teror skrajnih francoskih nacionalistov v Alžiriji in odpor domačinov je spravil Francijo v velike težave. General Salan, vodja podtalne francoske armade, že kar javno grozi De Gaulleu in zahteva njegov odstop. Zahteve podčrtuje tudi z bombnimi napadi. Računajo, da se izvrši v Alžiriji vsak dan od 20 do 40 atentatov. Od začetka leta do danes je bilo že 400 mrtvih in 209 oseb hudo ranjenih. Samo v nedeljo so teroristi ubili 22 ljudi in 58 ranili. Poleg atentatov so v Alžiru izbruhnile tudi stavke. Ne vozijo več avtobusi. Zdravniki nočejo več nuditi pomoči ranjencem po ulicah, ker se je že pripetilo, da so teroristi streljali tudi nanje in so prejšnji teden enega ubili.

Prebivalci živijo v stalnih skrbeh. Nad vso pokrajino leži vzdušje kot pred izbruhom hude ure.

Atentati se množijo tudi v Parizu samem. Pripadniki tajne armade OAS so vrgli bombe celo na dvorišče zunanjega ministrstva. Razneslo je vso južno krilo ministrske palače; en uslužbenec je bil ubit, 13 jih je pa hudo ranjenih.

Komaj so počile bombe v ministrstvu, se je že raznesla po Parizu vest, da so teroristi ugrabili golištnega poslanca Mainguja; naslednji dan ga je policija našla zaprtega v neki vili.

Še večje razburjenje so povzročile izjave padalskega stotnika Sergenta poročevalcu

nemške revije »Neue Illustrierte«. Ta Salanova desna roka živi skrit v Parizu in zaman voha za njim na stotine detektivov. Sergeant je rekel časnikarju, da ni več daleč čas, ko se bo moral De Gaulle umakniti, ker ni znal izpolniti obljub, katere je dal francoskemu narodu v maju leta 1958. Namignil je tudi, da bo postavljen sedanjji predsednik pred sodišče. Vsi ti dogodki in izjave dokazujejo, da se bo moral De Gaulle s silo upreti, ali pa bo podlegel.

Opozicija v Perziji

Protivladna »Narodna fronta« v Perziji je prejšnji teden izdala proglas, naj vsi domoljubno čuteči državljani, dijaki in delavci stopijo v borbo proti »protipostavni in koruptni« vladi ministrskega predsednika Aminija. V ponedeljek so v Teheranu trčili skupaj demonstranti in policija. Množica demonstrantov je pred vladno palačo vplala, naj se vrne k državnemu krmilu zaprti bivši predsednik Mosadek. Med nemiri je bilo ranjenih 130 demonstrantov in 98 policistov.

Perzijska vlada pravi, da dajejo pobudo tisti elementi, ki se upirajo agrarni reformi vlade, kar pa je zelo malo verjetno.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - Telefon 29-477

Še vedno Južni Tirol

Odvetniku Canestrinu sta bili poslani dve pismi iz bocenskih zaporov, ki ju je v pokrajinskem svetu prebral. Prvo je podpisal Josip Anegg in se v glavnem glasi:

»Dne 17. julija 1961 sem bil približno ob 22. uri izročen kasarni karabinjerov v Kurtatschu. Vprašali so me, če vem, zakaj sem tukaj. Rekel sem, da ne vem. Tedaj sem dobil zaušnice in več udarcev s pestmi. Vprašali so me tudi, če vem, kdo povzroča te razstrelitve. Povedal sem polno resnico, da ne vem nič. Niso mi verjeli in dobil sem mnogo zaušnic, udarcev s pestmi v želodec, v rebra... Levo roko sem moral držati 6 ur kvišku. Potem sem se moral sleči do nagega. Z gorečo cigareto so mi žgali ustnice, bradavice na prsih, roke. S kleščami so izpulili kocine na prsih in pod pazduho. Trikrat so mi pljunili v usta, moral sem vse požreti. Kuhinjsko metlo so potisnili v blato in mi z njo namazali usta.«

Drugo pismo je spisal Hermann Anrather. »Dne 16. jul. 1961 sem bil od karabinjerov v Kurtatschu zaprt. Pljuvali so mi v obraz, čeprav so od občinskega zdravnika vedeli, da imam težko operacijo za sabo. Leta 1955 so mi odvzeli desno obist. Naslednjega dne so me obrkali in tolkli po meni s pestjo. Vlekli so me za lase tako, da je karabinjeru ostal v roki šop mojih las. Prihodnjega jutra so me dali v sobo, kjer so bili vidni krvni madeži zaprtega Criana Josipa, Anegga Josipa in Pomella Adolfa. Ječanje in bolešno stokanje zlostavljanih je često nadglasoval venomer igrajoči gramofon.«

Protest škofa Gargitterja

Dr. Josip Gargitter, škof v Brixenu, je poslal tisku naslednjo objavo.

»Dejstvo, da je med političnimi priporiki v kratkem času dvojica umrla, je vzbudilo v prebivalstvu največjo vznemirjenost in povzročilo mnenje, da so vesti, ki so krožile že mesece o zlostavljanju političnih pripornikov, utemeljene. Kot mora leži

na srcih mnogih bojazen, da v tem obmejnem kraju ni vsem državljanom v zadostni meri zagotovljena pravna zaščita.

Zato je v interesu države in prebivalstva, da pristojna oblastva v zadevi pritožb o zlostavljanju političnih pripornikov ugotove dejansko stanje in o tem pouče javnost.

Kot nadpastir te pokrajine sem danes v spremstvu pomožnega škofa msgr. Forerja in gen. vikarja iz Brixena obiskal vladnega vicekomisarja Puglisija, da bi mu, kot zastopniku vlade, obrazložil težave današnjega položaja. Vicekomisar nam je zagotovil, da se bo osebno zanimal in takoj izročil zadevo vladnim oblastvom.«

Splošni zahtevi, da se izroči zadeva parlamentarnemu odboru, se je uprl v imenu vlade notranji minister Scelba.

— • —

Zopet potresni sunki

V ponedeljek so potresomeri po raznih mestih Italije zopet zabeležili močne potresne sunke. Opazovalnica v Trstu je dognala, da je središče potresa oddaljeno 200 kilometrov, toda ne v smeri proti Dalmaciji. V visokih nadstropjih so pa tudi pri nas opazili, da se majejo pod in slike na stenah. Najhujši sunek je preplašil ljudi v mestu Pesaro. Krušil se je tudi omet z zidov, ljudje so iz uradov in stanovanj bežali na ulice in povzročili veliko paniko.

Seizmologi (potresni izvedenci) trdijo, da so se pod Jadranskim morjem začele premikati globoke zemeljske plasti, ki povzročajo tektonske potrese, kot je bil zadnji na dalmatinski obali.

Dalmatinskim poškodovancem prihaja pomoč iz različnih držav. Papež je poslal za prvo pomoč en milijon lir. Po naših krajih so tudi nabrali že tričetr milijona lir.

Nov polet v vseмирje

V Združenih državah se pripravljajo že od 20. decembra dalje, da bi spustili proti Luni vseмирski izstrelek. Za novega letalca v vsemirskem prostoru je določen polkovnik John Glenn. Kozmična ladja »Ranger III.« tehta 350 kilogramov; na koncu nosi posebno raketo s kabino Atlas za letalca. Letalo bi moralo prileteči v 66 urah v bližino Lune. Na daljavi 24 kilometrov bo Atlas izstrelil še poseben, 24 kg težak zaboj, v katerem so instrumenti ter radioodajna postaja. Zabojček bo s posebno pripravo pristal na mesecu in aparati bodo sporočali kar avtomatsko opazovanja na zemljo. Atlas bo pa nekajkrat obkrožil Luno in fotografiral njeno doslej nevidno ozadje.

Ves polet in opazovanja so precej komplicirana, toda če se bodo posrečila, bodo prodornega pomena za poznanje vesoljstva. Polet je določen za torek.

Stavka šolnikov

Danes so stopili v enodnevno stavko srednješolski profesorji. Odtegnili so se pouku po prvi uri, da so mogli poskrbeti zlasti za najmlajše učence, da so varno odšli domov. K stavkovnemu gibanju so se pridružili vsi sindikati, razen enega, v katerem so včlanjeni somišljeniki Krščanske demokracije. Stavkovno gibanje ni politično in teži samo po dodatnem povišku plač. Vsi državni uslužbenci so dobili kot najnižji povišek okrog 10 tisoč lir, medtem ko so šolnikom priznali le okrog 6 tisoč. Minister je dajal obljube, a stvarnega ni ukrenil nič, tako da je zaslužni šolniški stan vedno v zadnji vrsti, gmotno in pravno.

Stavkovnemu gibanju se je pridružil tudi Sindikat slovenske šole v Trstu in Sindikat slovenskih šolnikov v Gorici. Zato so danes imeli tudi slovenski srednješolci le eno uro pouka.

Čestitamo!

V soboto, 27. januarja, bo v Rimu obhajal osemdesetletnico rojstva nadškof Alojzij Fogar.

Vsi primorski Slovenci se pridružujejo čestitkam ob visokem jubileju prevzvišenega ter mu pošiljajo spoštljive pozdrave. Dobro se še spominjajo časov njegovega delovanja in vladikovanja v Trstu, ko je dokazal, kako mora biti visok cerkveni knez pravičen do vseh svojih ovčic tudi v najhujših časih. Nadškofov pogumni nastop v obrambi verskih in tudi narodnih pravic slovenske manjšine je blazil pekoče rane, katere ji je prizadevala tedanja krivična vladavina. Zato ne bo pozabljeno pastirovanje in delo nadškofa Fogarja v bridki zgodovini Slovencev.

Globoko občutene čestitke z željo do še novih jubilejev naj sprejme prevzvišeni kot skromno voščilo tudi od vseh prijateljev in znancev ter od našega lista!

Slikar Avgust Cernigoj v razgovoru z obiskovalkami ene izmed njegovih razstav v Trstu. Kot obširneje poročamo na 6. strani, je te dni odprta nova Cernigojeva razstava v Trstu, in sicer v baru »Tivoli« (ul. XXX. ottobre).

„Amerikanski“ proračun

Kennedy je danes teden predložil ameriškem kongresu proračun za finančno leto 1962-63. Izdatki in dohodki kažejo resorjaške postavke. Državni stroški bodo znašali po novem proračunu 58.000 milijard lir! Dohodkov bo pa nabrala državna blagajna za 500 milijonov dolarjev več z majhnim zvišanjem davkov. Po dolgih letih bo izkazoval ta res »amerikanski« proračun tristo milijonov lir prebitka.

Ameriški predsednik je tudi sporočil, da bodo potrošili nič manj kot 52,7 milijarde lir za obrambo države, se pravi, za oboroževanje. Kopna armada in podmorsko lajdevje bosta opremljena z atomskimi izstrelki. Stalna vojska se bo povečala od 14 na 16 divizij. Ena milijarda in štiristo milijonov dolarjev je odločenih za vojaško pomoč drugim državam zaveznicam.

Ker je ta postavka nižja kot lani, je Kennedy predlagal, naj se pa zviša pomoč tujim državam za gospodarski razvoj. Poseben sklad je določen tudi za pomoč Južni Ameriki, in sicer v znesku treh milijard dolarjev.

Tržaškega

Tržaški občinski svet:

ZA KOLIKO SE JE PODRAZIL ELEKTRIČNI TOK

Na redni ponedeljkovi seji tržaškega mestnega sveta je demokristjanski svetovalec inž. Spaccini obširno govoril o novih tarifah za električni tok. V zvezi s preureditvijo cen, ki jo je odredil pristojni medmestni odbor (CIP), je po mnenju omenjenega svetovalca nujno, da se povišajo cene tudi v tržaški občini. Tako je podjetje Acegat že določilo nove tarife, ki bi bile naslednje: navadni električni tok se poviša za kakih 5 lir na kilovatno uro, za gospodinjstvijski tok pa je določena dvojna tarifa: prva predvideva povišek kakih 13,48 lire na kilovatno uro, druga pa povišek 44,50 lire na kWh (kilovatno uro). Pri povprečni dnevni potrošnji 25 kWh bi torej povišek znašal kakih 600 lir mesečno po prvi tarifi in 1500 lir po drugi (tariffa binomia).

Svet teh poviškov sicer še ni odobril, a gospodinje lahko že sedaj računajo na nove tarife, ker bodo kljub nasprotovanju o pozicije ostale v bistvu nespremenjene.

Na vprašanje komunističnega svetovalca Burla, ki se je zanimal za stanje v ladjedelnici Sv. Marka, je odbornik Gasparro pojasnil, da ima podjetje zagotovljeno delo do spomladi leta 1964, a je hkrati priznal, da kljub temu ne bo moglo zaposliti vseh današnjih 220 začasno odpuščenih delavcev. Sporočil pa je tudi, da je za izboljševalna dela v tej ladjedelnici določena 1 milijarda lir.

NOVI SEDEŽ RTV POSTAJE V TRSTU

V ponedeljek so položili temeljni kamen za novo radio-televizijsko postajo v Trstu. Slovesnosti se je poleg tržaških oblastnikov udeležil tudi predsednik italijanske RTV, dela pa je blagoslovil tržaški škof. Nova palača bo sezidana med ulicami Fabio Severo, Cicerone, Giustiniano, se pravi nedaleč od današnjega sedeža tržaškega radija. Za gradbena dela in za opremo bodo potrošili približno milijardo lir.

Ob tej priložnosti je tržaški župan obračunal predsedniku italijanske RTV načrt, da se poruši poslopje Novega gledališča, ki se nahaja v neposredni bližini novega sedeža tržaške radio-televizijske postaje, in da se zgradi novo, primernejše poslopje za gledališke in koncertne predstave ter za zborovanja. Župan je predlagal, naj ta načrt izvede italijanska RTV, češ da bo del prostorov služil tudi za njene potrebe. Izvedba načrta bi stala kakih 600 milijonov lir, od katerih bi generalni komisariat prispeval 60 milijonov.

Nabrežina:

REGULACIJSKI NAČRT DOKONČNO ODOBREN

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na ponedeljkovi seji med drugim ponovno razpravljal o splošnem regulacijskem načrtu za področje, ki se razteza od nabrežinskih kamnolomov do Štivanu, in sicer v pasu med železnico in morjem. Predmet razprave so tvorile predvsem spremembe, ki jih je k že odobrenemu načrtu predlagalo mi-

nistrstvo pa javna dela. To vprašanje je proučila posebna komisija, ki jo je svoj čas imenoval občinski svet, in izrazila mnenje, da se pripombe ministrstva lahko sprejmejo.

V glavnem gre za predlog, naj se vzdolž državne ceste in bodoče avtne ceste omeji gradnja poslopij, da ne bi nastala nekakšna nepretrgana veriga zgradb, ki bi preprečevala razgled na morje. Nadaljnji predlog ministrstva je, naj najnižja površina za gradnjo posameznih luksuznih vil znaša 3.500 kv. m, kar pa velja le za določen, omejen predel med Devinom in Sesljanom.

Splošni regulacijski načrt je bil nato soglasno odobren in hkrati je bilo sklenjeno, da se bodo med njegovim izvajanjem vanj vnesli vsi potrebni popravki.

Ker se je število prebivalstva v občini povečalo in ker je zato več administrativnega in drugega dela, je upravni odbor svetu predlagal, naj se poveča tudi število stalnih mest v občinski upravi. Občina ima sedaj skupno 8 uradnikov (s tajnikom vred), imela naj bi jih pa devet (enega več); industrijsko-strokovni šoli bi dobili tajnico, ki je sedaj nimata; v službo bi pa sprejeli še dva cestarja in dve šolski slugi. Občina bi torej imela šest novih uslužbencev.

Svet je predlog odobril; sklep pa bo postal veljaven, če ga bo potrdila prefektura. Svetovalci so na koncu pooblastili odbor, naj odda v najem kamnolom, ki ga je do pred nekaj leti izkoriščalo podjetje Smat. Najemninska doba naj traja eno leto.

Štivan:

KOČLJIVO VPRAŠANJE

Ker se gradbena dela v bližnji tovarni papirja bližajo koncu, so podjetja pričela postopno odpuščati delavce. Ko se je začela graditi tovarna, so zlasti mladi domači delavci upali, da bodo dobili v njej stalno zaposlitev. Mnogi so pa bili doslej že razočarani, kajti stalno delo je v tovarni dobil le majhen, odločno premajhen odstotek domačinov. To se je ponovilo tudi sedaj, ko se je proizvodnja zaradi razširitve tovarne in namestitve novih strojev mnogo povečala.

Če se bo uprava papirnice pri nastavljanju delavcev tudi v bodočnosti držala sedanjih kriterijev, je jasno, da le majhno število domačinov lahko upa na stalno službo v tem industrijskem podjetju.

To vprašanje bo gotovo predmet razprave tudi na eni bližnjih sej devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki bo moral proučiti prošnjo ravnateljstva papirnice, naj se ji proda kakih 100 tisoč kv. m jusarskega zemljišča med Štivanom in Medjo vasjo, kjer namerava zidati stanovanja za svoje delavce.

Kako moremo pričakovati, da bi svetovalci bili naklonjeni prodaji zemljišča, če že sedaj vedo, da bodo v ta stanovanja prišli v ogromni večini delavci iz drugih, tudi zelo oddaljenih pokrajin, namesto da bi jih v prvi vrsti zasedli delavci iz tukajšnje občine, oziroma iz bližnjih krajev. Zato pričakujemo, da bo občinski svet prošnjo pa-

pirnice vsestransko in temeljito proučil, da ne bo s svojim sklepom prostovoljno škodoval bodočnosti vse domače delovne sile.

SUMLJIVA NAGLICA

Na zadnji seji devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je župan potrdil vest, da se 27. februarja začne pred državnim svetom v Rimu razprava o prizivu, ki ga je pred nekaj meseci vložila Ustanova za pomoč južnim in dalmatinskim beguncem in ki osporava zakonitost sklepa občinske uprave, da se ne izda dovoljenje za gradnjo novih 160 stanovanj za begunce v Sesljanu.

Župan in nekateri svetovalci so izrazili začudenje, da je bila razprava tako hitro razpisana, saj je preteklo le nekaj mesecev, odkar je bil državnemu svetu dostavljen priziv, medtem ko je obče znano, da je v vseh drugih primerih postopek mnogo daljši. Prav pred kratkim smo namreč lahko v listih brali, da je isti državni svet šele prejšnji mesec izrekel razsodbo o prizivu, ki se je tikal gledališča Rossetti v Trstu in ki je bil vložen leta 1956, se pravi pred 5 leti.

Očitno je, da ima omenjena ustanova velik vpliv tudi pri tem sodnem dvoru, kajti drugače bi njena pritožba ne mogla priti tako hitro na vrsto. Ta naglica je vsekakor nekoliko sumljiva.

Odgovor, ki potrjuje

Tržaški komunistični poslanec Vittorio Vidali je od podtajnika v predsedstvu vlade prejel dolg odgovor na interpelacijo, ki jo je svoj čas vložil v poslanski zbornici v zvezi s popisom prebivalstva na Tržaškem. Poslanec Vidali je v interpelaciji v glavnem iznesel argumente, ki so jih proti temu popisu in v prvi vrsti proti ugotavljanju občevalnega jezika v posameznih družinah navedle vse politične stranke, v katerih so organizirani tržaški Slovenci, in vse slovenske kulturne organizacije na Tržaškem.

Kot znano, so tržaški Slovenci odklonili popis po narodnosti in tudi ugotavljanje občevalnega jezika predvsem zato, ker se žal doslej še ni popravila ogromna škoda, ki jo je našemu ljudstvu prizadejal fašizem, kar se ni moglo v prvi vrsti zato zgoditi, ker se še ne izvajajo manjšinska določila londonskega sporazuma in tista določila italijanske ustave, ki se tičejo narodnih manjšin. Slovenci smo torej zahtevali, naj oblastva najprej izpolnijo dolžnosti, ki so jih do nas prevzela, in šele potem bi imela pravico, da bi nas preštela.

Iz odgovora omenjenega državnega podtajnika pa izhaja, da se oblastva za naše tehtne argumente prav nič ne brigajo. Saj med drugim trdijo, da je bilo vprašanje o občevalnem jeziku zato vključeno v popisne pole, da »bi dobili čimbolj resnično sliko dejanskega stanja, v katerem se nahajata obe jezikovni skupini«, ugotovili številčno sorazmerje in končno, kakšno je število Slovencev v posameznih občinah na Tržaškem.

Oblastva so torej hotela izvesti prav to, kar smo mi že od začetka trdili in kar smo na osnovi že omenjenih argumentov odločno odklanjali. Prav nič nas pri tem ne tolaži trditev državnega tajnika, češ da bodo podatki zadnjega popisa pripomogli k pro-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Iz Goriške

KRIZA V OBCINSKEM SVETU

V goriškem občinskem, kakor tudi v pokrajinskem svetu se že več časa kažejo sumljive razpoke. Večino v obeh sestavlja ta demokrščanska in socialno demokratiška stranka. Po volitvah sta se obe stranki pogodili za sodelovanje, toda na osnovi natančnih dogovorov, zlasti kar se tiče porazdelitve odgovornih mest. Prva nasprotja pa so se pojavila že, ko je šlo za povišanje občinskih davkov. Še večja pa so se pojavila zadnje dni, ko so volili predsednika upravnega odbora splošnih bolnišnic. Obe stranki sta se domenili, da bosta postavili na to mesto socialdemokrata dr. Cossa. Pri volitvah za predsednika bolnišnic pa je bil pri tretjem glasovanju izvoljen z enim glasom večine demokrščanski kandidat dr. Polesi. Socialni demokrati očitajo zaveznikom, da so prelomili dogovor in grozijo, da ne bodo več sodelovali z večinsko stranko ne v občinskem ne v pokrajinskem svetu. Če bodo to grožnjo uresničili, bo nastala huda kriza v občinski in pokrajinski upravi.

O ozadju teh sporov se v mestu dosti govori. Nekateri so mnenja, da je to potezo naredila demokrščanska desnica nalašč p. o. ti večini sredinskih levičarjev v svoji stranki. Prvo krilo ima namreč večino v upravnem odboru bolnišnic. To naj bi bil dokaz, da ima desno krilo demokrščanske stranke še vedno ključne položaje v svojih rokah. Drugi pa pravi, da gre za nasprotje med starimi in mladimi v istem odboru samem. Odvetnik Cossa se jim zdi šele nov prišlec in da zato ne more kar pri prvem vstopu v politiko zasesti tako mesto. Brez dvoma pa bolj drži prva razlaga.

Nazadnje je pa prišlo še večjega iznenadenja, ko je goriški prefekt, ki ima no pravih dokončno pravico potrditi predsednika upravnega odbora, razveljavil izvolitev Polesija in imenoval za predsednika dr. Cossa.

STEVERJAN

Pri nas imamo zopet pogovore in ugibanja o neki novi zadevi, ki bo gotovo zanimala mnoge naše ljudi. Sliši se namreč, da namerava baronica prodati nekaj svojih posestev, katere obdelujejo sedaj koloni Gre menda za štiristo njiv zemlje ali okoli 134 hektarov. Vso to zemljo obdeluje že od davnih časov samo kolonska roka, njeni žulji in nihče drugi. Zato je ta gruda, pognojena z njihovimi potnimi kanci, moralno njihova last. Danes jo obdeluje okoli osem in trideset kolonov. Ne dvomimo, da bo baronica tako uvidevna in poštena, da bo pri ponudbi in kupčiji upoštevala v prvi vrsti te svoje ljudi.

Naprodaj je menda tudi ves Dvor z vsemi pritliklinami.

KONEC PARKLJEVKE

Pojavi hude živinske bolezni, zlasti v okolici Moše in Krmina, so že ponehali. Dva velika hleva v Moši bodo te dni temeljito razkužili. Tukaj so namreč odkrili leglo bolezni. Živinozdravniki so med tem cepili vso živino v obmejnih krajih, in sicer okoli 4500 glav. Poleg teh pa še govedo iz občin Medeja, Romans in Slovrenc. Skupnemu naporu zdravstvenih oblastev na obeh

straneh meje se je posrečilo odstraniti nevarno bolezen.

BIBLIOBUS

Nov način književne in kulturne reklame s tako imenovanimi bibliobusi se je razširil tudi po naših krajih. Krožiti so že začeli avtobusi s potujočimi knjižnicami. Italijanski Touring Club je pa uvedel še potujočo knjigarno svojih književnih izdaj. V petek je privozil v Gorico in se ustavil pred Ljudskim vrtom. Tam so sprejemali nove člane, prodajali revije in knjige lastne založbe. Posebno zanimanje je vzbujala nova izdaja zemljepisnega orisa J. Ijske krajine in Furlanije. Razkošno opremljeno knjigo so dajali na novo vpisanim članom po 600 lir za izvod. V prosti prodaji stane skoro še enkrat toliko. Pri takšnem načinu prodaje so seveda nekoliko prikrajšane knjigarne.

KRMIN

Ze dalj časa vlada razburjenje med delavkami, ki nodijo iz Krmina in okolnih vasi na delo v podgorske predelne. Povečini so se vozile z avtobusi. Podje je pa kar nenadoma povišalo ceno tedenskim voznim listkom. Zadevo je obravnaval na zadnji seji tudi krminski občinski svet, ki je sklenil stopiti v stik z avtobusnim podjetjem.

Na isti seji je potrdil tudi več drugih predlogov. Med temi je pristanek na pobudo župana iz južnoitalijanskega mesta Lecce, naj se sveti Bernardin Realino, ki je tudi bil župan v Lecce, proglasi za patrona vseh županov.

DRAŽJA KAVA

Med goriškimi meščani je zbudilo precejšnje nezadovoljstvo nenadno podraženje kave. Običajni gostje, ki so v soboto prihajali v kavarne, so morali plačati za skodelico črne 40 lir namesto dosedanjih 35. Pri mizi pa še 5 lir več za postrežnino. Jeza je tem večja, ker ugotavljajo, da je po drugih mestih kava cenejša kot pri nas, ko vendar imamo še prosto ceno za kavo in sladkor.

Mestni komunistični svetovalci so vložili na župana protest zaradi podražanja. Opozarjajo ga, da je 28. decembra sprejel občinski svet poseben sklep, da ne bo občina v zvezi z zvišanjem občinskih davkov pritisknila prav na malega potrošnika. Ugovor je popolnoma upravičen, ker se obetajo nove, višje cene tudi za pivo in druge pijače.

TRŽIČ

Tržič se, oziroma bi se moral že zaradi svoje industrije vedno bolj širiti. Nastaja sicer veliki predmestni deli z modernimi zgradbami, toda, kar je čudno, število prebivalstva ne narašča, temveč celo pada. Ob koncu leta 1961 je Tržič imel 26230 prebivalcev, to je 1247 manj kot ob začetku leta. Prevladujejo pa, kakor že skoro po-

MALI OGLAS

Trgovina s čevlji in usnjem v Gorici išče deklet od 14 do 16 let, da jo zaposli v trgovini. Ponudbe sprejema uprava Novega lista v Gorici, P.zza Vittoria 18/II, v dopoldanskih urah.

vsod, ženske; teh je nad tisoč več kot moških.

Znižanje v številu prebivalstva se zdi skoraj neverjetno, saj se je rodilo lansko leto v Tržiču 387 oseb, umrlo pa jih je le 250. Obrnimo pa strani statistike, kjer so zabeležene številke o izseljevanju. Iz Tržiča se je izselilo kar 724 oseb. Kako neki, ko pa je vendarle nekaj industrije v mestu in bi morali priti domačini prvi v poštev za delo. Številke pa zopet pokažejo, da ni tako. Medtem ko gredo domačini po svetu, se naseljujejo tujci, in sicer lansko leto kar 826 oseb. Mnogi izmed teh pa še nimajo v Tržiču stalnega bivališča in zato se tudi številke o pristojnem prebivalstvu nižajo.

Vse to potrjuje, da je gospodarska kriza zajela tudi najbolj industrijski kraj naše dežele in da imajo tudi tukaj nedomačini prednost pred domačini.

SMRT

Ze prvi teden v tem mesecu je umrl na Vogrskem upokojeni župnik Ivan Stolf. Dolga leta je pastiral v gorah, največ v Kobariškem kotu. Po vojni je prišel za župnika v Vipavsko dolino, in sicer na Vogrsko, kjer je ostal do upokojitve in svoje smrti. Po rodu je bil rajni župnik s Krasa, po značaju pa velika dobričina, ki ga je včasih celo zavedla. Ljudstvo ga je rado imelo, kar je pokazal tudi pogreb. Na grobu se je od sobrata poslovil dornberški dekan. Rajni naj uživa plačilo, pri Bogu.

Beneška Slovenija

JAGNJED

V naši vasi, ki spada pod občino Slenart, se tudi zgodi včasih kaj izrednega. Prejšnjo soboto je vse, mlado in staro, strmelo, ko so z Jagnjeda peljali v Podutano izredno velikega merjasca, ki so ga ustrelili v hosti. V Podutani so se tudi drenjali gledalci in hoteli, da stehajo zverino kar vpricho vseh. Pravo čudo je pokazala tehtnica: 160 kilogramov. Ljudem se je zdelo neverjetno čudno, saj tako velikega lova še ni bilo zlepa v naših krajih, čeprav raje vse polno te zverjadi po njivah. Pa veste, kdo je bil ti sti pogumni lovec, ki se je upal nad tako žival? Ta je cerkovnik pri svetem Miklavžu, naš Egidij Terlikar. Mož je pokazal, da ne zna samo sveč prižigati, ampak tudi zverji ujeti.

GRMEK

V nedeljo zvečer se je pripetila v naši okolici smrtna nesreča in to samo zaradi goste megle, ki ni pustila, da bi videli nit ped pred nosom. Žrtev je bil naš sosed Lojze Bukovac, 63-letni čevljar in družinski oče. Vračal se je domov po cesti iz Slenarta proti Klodiču. Smrt je našel blizu doma, in sicer v Dolini pod Grmekom, kjer pelje nevaren most čez potok Kozico.

Proti polnoči se je po isti poti vračal domov sosed Klodič Renzo, tudi iz Grmeka. Na mostu je opazil moški klobuk. Brž je zaslutil nesrečo in je z žepno svetilko posvetil v strugo, ki je šest metrov pod mostom. Res je opazil v plitvi vodi truplo nekoga moškega. Obvestil je otočnike, ki so brž pritekli in izvlekli iz potoka mrtvega Bukovca. Pri globokem padcu si je razbil črepijo in je v nezvesti utonil, kljub nizki vodi. Bog mu daj večni pokoj.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Švicarski dnevnik o slovenskem filmu

Švicarski dnevnik »Neue Zürcher Zeitung« je objavil pred kratkim v svoji filmski rubriki obširnejši članek o slovenskem filmu »Ples v dežju« režiserja Boštjana Hladnika. Švicarski recenzent piše, da je ta film zbudil zanimanje ne le v Sloveniji in Jugoslaviji, ampak tudi pri mednarodni filmski kritiki. »Medtem ko so mu nekateri strastno pritrjevali in ga drugi prav tako strastno odklanjali, je doživel ta film kljub temu, da nikakor ne posebej režimskega pojmovanja umetnosti, zaradi svojih kvalitete tudi v sami Jugoslaviji uradno priznanje na filmskem festivalu v Pulju, kjer je bil nagraden za najboljšo režijo; poleg tega je dobil Miha Baloh nagrado za najboljšo moško, in Duša Počkaj, ki je ena najboljših igralk v Jugoslaviji, za najboljšo žensko vlogo.«

Clankar, ki je podpisan samo z začetnicama V. M., piše dalje, da prikazuje tema filma nasprotje med sanjskim svetom in svetom želja ter med resničnim življenjem. Pri tem podrobneje navaja vsebino. »Ozadje dogajanja predstavlja Ljubljana, to čudno mesto na križišču treh svetov in kultur, ki naj bi bilo po svojem videzu pravzaprav majhno mesto, a vendar izkazuje več notranjega življenja, kot marsikatera evropska prestolnica.« piše dalje švicarski recenzent. Omenja tudi, da je Hladnikov film poln bogate, včasih kar preobložene simbolike. V njem se pogosto mešata sanjski svet in resničnost. Očitna je navezava na ekspresionizem 30 let, a tudi vplivi francoskega filma so razločno opazni, ker se je Hladnik pač šolal v Parizu. »Toda pomen tega filma je na drugem in ne samo na čisto umetniškem področju,« nadaljuje clankar. »Prvikrat se je namreč s tem jugoslovansko filmsko ustvarjanje odtrgalo od ozke nacionalne problematike, ki se je izčrpavala največ v obravnavanju različnih tem partizanske vojne ali v obdelovanju zgodovinskih snovi, ter našlo priključek na mednarodno, skupno-evropsko moderno problematiko; film bi se lahko

dogajal skoro v vsaki poljubni evropski deželi. Pri tem gre za razvoj, ki si utira pot tudi na področju literature...« nadaljuje švicarski časnikar. »Za tem stoji tisti mogočni in premočni gon najširših plasti jugoslovanskih narodov, da bi se končno spet enakopravno uvrstili med druge evropske narode. To pa je tudi dobro znamenje za ustvarjalne kvalitete jugoslovanskih umetnikov, da se manifestira ta »ponovni priključek« že pri prvem zagonu v kar najbolj upoštevanja vrednih stvaritvah; prav tako kaže Hladnikov film, kakšne ustvarjalne talente lahko razkrije celo atmosfera in relativne duhovne svobode, kot ravno v Sloveniji že spet vlada nekaj časa.«

Švicarski recenzent potem takole zaključuje svoj članek o Hladnikovem filmu: »Tudi še z drugega stališča je »Ples v dežju« zanimiv: predstavlja namreč le zadnjega v vrsti zanimivih in uspešnih filmov, katere je izdelala v zadnjih letih filmska industrija male, le okrog pol milijon prebivalcev obsegajoče in jezikovno celo nasproti drugim narodom Jugoslavije zelo osamljene Slovenije. To zasluži pozornost, posebno če se pomisli, da lahko pokažejo druge dežele s podobno omejenostjo razmer, a z mnogo večjimi finančnimi možnostmi v zadnjih letih kvečjemu ponesrečene poskuse, ali pa so se potem umaknile v brezčasne domačijske filme po že obstoječih snoveh.«

Lepak za Unesco

Tajništvo Prosvetne, znanstvene in kulturne organizacije Združenih narodov (UNESCO) je razpisalo natečaj za lepak, ki naj bi predstavljal temo poziva k mednarodnemu sodelovanju in razumevanju. Vsaka komisija dežel, ki so članice UNESCO, bo lahko poslala tajništvu po tri lepake, katerih avtorji niso mlajši od 18 let. Za najboljši lepak bodo podelili nagrado 1000 dolarjev; razen tega sta predvideni še dve nagradi po 500 dolarjev.

NOVI ROMAN SIMONE DE BEAUVOIR

Znana francoska pisateljica Simone de Beauvoir bo objavila te dni nov roman z naslovom »Djamil Boupacha«. Navdihnila ji ga je zgodba mlade muslimanke, pripadnice alžirske osvobodilne fronte, katero so mučili francoski padalci ter je svetovni tisk o tem pred časom precej pisal. Roman bo izšel pri založbi Gallimard. Toda pred objavo romana se hoče založnik prepričati, da mu oblasti knjige ne bodo zaplenile.

NAGRADA ZA SOFIO LOREN

Sofija Loren je prejela v soboto v New Yorku ugledno filmsko nagrado, katero podelijo vsako leto newyorški filmski kritiki najboljši igralki leta. Dobila jo je za leto 1961, in sicer za film »La ciociara«, ki so ga predvajali v Ameriki pod naslovom »Dve ženski« ter je imel velik uspeh. Nagrado so ji izročili v restavraciji »Sardi«, kjer se ponoči zbirajo broadwayski kritiki in igralci.

Kandidati za »Oskarje« 1961

V ameriški filmski metropoli so se pojavile prve domneve o letošnjih »Oscar« nagradah. Filme in umetnike, ki jih smatrajo člani Filmske akademije za vredne nagrade, so morali vpisati do 31. decembra v posebni seznam in 26. februarja bodo objavili imena, kar ustreza nekakim ožjim volitvam. Filmske nagrade bodo letos podelili 9. aprila.

Kot kandidata za naslov »najboljšega filma leta« navajajo filme »Fanny«, »Nürnberška sodba«, »West-side Story«, »The Hustler«, »Topovi na Navaronu«, »Ena, dve, tri«, in »The Children's Hour«. Kot najboljšo igralko imenujejo Natalie Wood, Rosalind Russell, Geraldine Page, Piper Laurie in končno Audrey Hepburn in Shirley Mc Lane. Elizabeth Taylor, ki so jo pet let zapovrstjo predlagali in je končno lani tudi dobila »Oskarja« za svojo igranje v filmu »Butterfield osem«, letos ni imenovana. Njen novi film »Kleopatra« še ni dokončan.

Kot najboljši igralci se pojavljajo v prvih napovedih imena kot Paul Newman, Maximilian Shell, Maurice Chevalier, Albert Finney in James Cagney.

Podatkov o konkurentih iz drugih držav še niso objavili.

Nagrada za najslabšo knjigo

V Parizu so odlikovale ženske s »Prix Nana« najbolj negalantno in ženskam najbolj sovražno knjigo leta 1961. Te dvomljive časti je deležen José Luis de Villalonga za svoj roman »L'homme de plaisir«, ki vsebuje po mnenju ženske žirije samo »recepte za umetnost zapeljevanja žensk«. Nagrado je ustanovila skupina žensk šele pred kratkim kot odgovor na eno leto staro francosko literarno nagrado »Prix Jules«, ki jo podeljujejo moški vsako leto za najslabšo od ženske napisano delo. Nova nagrada znaša 50 »težkih« frankov. Žirija nove nagrade je sestavljena iz 14 pariških pisateljic, časnikark in igralk, med katerimi sta tudi igralki Miceline Presle in François Arnoul.

Avtor de Villalonga je dejal damam žirije, da so se v izbiri zmotile, ker se »njegova knjiga obraca bolj proti moškim kot proti ženskam.«

ZAKLJUCENA BIENNALA V SAO PAULO

Te dni se je zaključila šesta biennala moderne umetnosti v brazilskem mestu Sao Paulo. Odprta je bila skoraj tri mesece. To je ena največjih umetnostnih razstav na svetu. Obiskalo jo je nad 300.000 ljudi. Na bienniali so razstavljali umetniki iz 51 držav. Največ del so razstavili japonski umetniki, razen brazilskih seveda. Jugoslavija je prikazovala na tej bienniali srbske in makedonske srednjeveške freske.

Salzburški festival

Letošnji salzburški festival bo od 26. julija do 31. avgusta. Med drugim bodo letos uprizorili Gluckovo opero »Ifigenija v Aulidi«, Mozartove »Così fan tutte«, »Beg iz Serajla«, »Figarovo svatbo« in »Idomeneo«. Po daljšem času bodo dali tudi spet Verdijevega »Trubadurja«. Misterij »Slehernik« bodo uprizorili v enaki zasedbi kot lani. Program, na katerem bosta letos tudi Nestrojeva komedija »Lumpacij Vagabund« in Raimundova igra »Kmet milijonar«, bodo kot običajno izpopolnili baletni večeri, koncerti in serenade.

MOZARTOV TEDEN

Dne 21. januarja se je začel v Salzburgu Mozartov teden, ki bo zaključen 28. tega meseca. Glavna točka te glasbene prireditve je bil velik koncert orkestra dunajske filharmonije pod taktirko dirigenta Maria Rossija.

Černigojeva razstava v baru „Tivoli“

Naš tržaški slikar Avgust Černigoj je zadnja leta izredno, naravnost mladeniško aktiven in ustvarjal. Njegove razstave si kar slede in to kar v več državah, saj je v zadnjem času razstavljal v Jugoslaviji, Italiji, na Nizozemskem in v Nemčiji. Tudi v Trstu smo v letu dni videli kar več njegovih razstav. Zdaj nas je presenetil z razstavo, ki jo je priredil v znanem baru »Tivoli« v ulici XXX. oktobra — in presenetil nas je tembolj, ker je to prva razstava v tem baru in ker je bil ravno on tisti, ki je uredil vso zadevo, tako da bo odslej tisti prostor stalno na razpolago za razstave in bo lahko tudi postal prijetno zbirališče za naše umetnike v Trstu, kot je ravno Černigojeva želja.

Toda povrtno se k njegovim slikam. Na tej razstavi imamo priložnost spoznati njegove najnovejše stvaritve. In tudi s temi nas je presenetil. Predstavljajo namreč res nekaj novega, ali bolje rečeno, nov drzen korak naprej v njegovem umetniškem izražanju. Razstavil je 8 grafik (odtisov) in 10 tako imenovanih »snovnih struktur« ali »reljefnih slik«, kot bi jih lahko imenovali glede na njihovo plastično površino. Z njimi nam je ustvaril vtis, kot da se naravnost strastno trudi, da bi razbil vsakršno obliko in zavrgel celo pojem »slikanja«. To, kar zdaj ustvarja, je namreč tehnično že neke na robu slikanja in prehaja že odločno v kiparsko modeliranje (in celo v »kolaž«), saj mu je moralo vzeti veliko časa, da je tako skrbno obdelal plastično površino svojih »snovnih struktur«, ki se blešče zdaj na stenah bara »Tivoli« v svojih zlatih, srebrnih, črnih, rdečih in modrikastih barvah, v obliki velikih, barvnobogatih, čudnih madežev, ki jim gledalec sam išče določene oblike ali vsaj odziva v sebi. In res. Černigoj teh svojih slik sploh ni poimenoval. Prepustil je obiskovalcu, da jim v svoji fantaziji sam najde naslove.

S seboi smo odnesli vtis, da je Černigoj v tehničnem izražanju mojster, da mu težko najdemo enakega. Svoja izrazna sredstva obvlada v največji meri. Izziva. In res nam vzbujajo ta dela občutek, kot da jih je ustvaril zato, da se je igral, čeprav ve-

mo, da so ga stale veliko ur resnega, trdega dela. Kljub temu pogrešamo v njih notranje resnobe, ali preprosteje povedano, vsebine. Zdi se nam, da je šlo Černigoju predvsem za tehnično eksperimentiranje, pri tem pa se ni vprašal, kaj pravzaprav hoče s svojimi slikami ljudem povedati. Za to bleščečo tehniko čutimo praznino. Naj nam ne zameri tega odkritega mnenja. Toda po našem mnenju je ta umetnik duhovno še premlad in biološko preveč navezan na življenje, da bi mogel najti pravo uteho v taki popolni odsotnosti vsakršnega življenja v svojih delih, v zgolj prešernem razkazovanju svoje tehnike. Zožil je pojem slikarstva v golo funkcijo dekorativnosti, toda celo dekoracija je mrtva, če stoji sama zase, če naj bo sama sebi namen. Dekoracija na templju duha, dekoracija kot simbol življenja, ti že. Toda dekoracija brez duha in popolnoma odtujena vsemu, kar diši po življenju, samo kot sterilni tehnični eksperiment? Temu ne moremo pritrditi.

Zato želimo Černigoju, da bi postavil svoje izredne umetniške sposobnosti spet v službo življenja, ne glede na slog in formo. Naj prisluhne v lastno notranjost, polno življenjske sile, tistemu, kar se dogaja okrog njega, pa bomo kljub vsej abstraktni tehniki v njegovih delih spet začutili človeško toplino namesto zgolj mrzle snovi.

ANDREJ KOŠIČ V GALERIJ »ROSSONI«

V Galeriji »Rossoni« (na Korzu 9) pa razstavlja do 29. t. m. mladi goriški slikar Andrej Košič. Razstavil je 16 oljnatih slik, največ s pokrajinskimi motivi, in prav toliko akvarelov, ki prikazujejo jesenske pokrajine in drevesa, pa tudi nekaj drugih motivov. Andrej Košič se je rodil v Gorici leta 1933. Razstavlja že od leta 1954. Imel je dve osebni razstavi v Gorici in se udeležil tudi raznih pokrajinskih, deželnih in mednarodnih razstav. O njegovi razstavi bomo prinesli podrobnejšo oceno prihodnjič. Danes opozarjamo naše bralce nanjo in na kvalitete tega mladega slovenskega umetnika.

GOSPODARSTVO

Če seješ jaro pšenico ...

Zelo se moti, kdor misli, da od jarih-pšenice dobimo le pičel pridelek in da se zato ne izplačajo sejati. Tako pridelek jare kot ozimne pšenice je namreč odvisen od kmetijske tehnike in vremenskih ter drugih naravnih prilik. Čim bolj bomo smotrni, posebno ob setvi, tem večji bo pridelek.

Jaro pšenico sejemo, če nismo mogli sejati ozimne. Tako se je zgodilo lansko spomlad (1961), ker jeseni leta 1960 ni bilo mogoče zaključiti vse setve. Jesenske setve pa ne smemo opustiti, hoté in računati samo na spomladansko, ker bi slabo vreme lahko preprečilo tudi setev jare pšenice.

Kmetijska tehnika za setev jare pšenice je v bistvu enaka kot za setev ozimne: čim globlje oranje, obilno gnojenje s hlevskim gnojem in umetnimi gnojili, setev s sejalko, primerno seme. Oranje se ne sme izvršiti neposredno pred setvijo, marveč vsaj nekaj tednov prej, da se zemlja dobro prezrači. Dobro dozorjeni hlevski gnoj je treba podorati vsaj teden pred setvijo. Takrat podorjemo tudi glavna umetna gnojila (dušičnata, fosforna in kalijeva gnojila). Kakor hitro seme izkali in se začne kazati drugi list, je primerno, da pognojimo pod list, in sicer s $\frac{1}{2}$ kg apnenega solitra (nitrato di calcio) oziroma čilkega (nitrato di soda) na vsakih 100 m² posevka. Po treh tednih gnojenje s solitrom ponovimo. (Gnojenje pod list je isto kot navrhno gnojenje: gnojilo raztrosimo in ga ne pokrijemo z zemljo).

Imamo manj sort jarih pšenice kot ozimnih. Jare pšenice so, kot znano, tiste, ki ne dajo pridelka, če jih sejemo jeseni, temveč

MERINIZACIJA ISTRSKIH OVC

V Pazinščini so že pred 4 leti začeli veliko propagando za meriniziranje ovc in ta propaganda se je sedaj razširila na vso Istro. S to besedo razumemo težnjo, da ovce drugih pasem prevzamejo s pomočjo križanja vedno več lastnosti pasme »merino«. V glavnem gre tu za količino in dobroto volne ter za težo mesa. Medtem ko prodajajo volno domačih ovc komaj po 500 din za kg, dobijo po 1400 din za kg volne pasme »merino«. Kar se pa teže tiče, dosežejo »merino« do 60 kg, medtem ko preseže le redka domača ovca težo 40 kg. In kljub temu domačini niso zadovoljni z merinizacijo, češ da so domače ovce bolj molzne, ker dajo do 10% več mleka.

IN SEMENSKI KROMPIR?

Imaš že pripravljen semenski krompir? Kakšno sorto boš sadil? Si že odbral tiste gomolje, ki bodo dali semenska očesa? Si razgrnil te gomolje v bolj tanko plast, da bo zrak imel dostop do vsakega gomolja? Če boš tako ravnal, bodo gomolji pogladi kratka, a krepka očesa, iz katerih se bodo razvile močne rastline. Saj veš, kako je pri krompirju: če ni nad zemljo obilno zelenja, ne išči pod zemljo obilnih gomoljev! Škrob, to je vsebina krompirjevega gomolja, se stvori v zeleni krompirjevi in potem potuje po steblih v korenine in od tam v gomolje.

uspevajo, če jih sejemo konec zime. Med ozimnimi pšenicami pa je nekaj sort, ki dajo zrnje, tudi če jih sejemo spomladi. Med temi sortami prednjači »mentana«, ki je bila v naših krajih najbolj priljubljena ozimna sorta in ki jo nekateri še vedno sejejo. Podobna sorta je »Villa Glory«, ki pa kot jara zaostaja v pridelku za »mentano«. Od modernih je še najbolj primerna sorta »Mara«.

Jaro pšenico pa sejemo od srede februarja do srede marca, in sicer po približno 80 kg na furlansko njivo ali 2,5 kg na vsakih 100 m² površine, torej sorazmerno mnogo bolj gosto kot ozimno.

Kdor misli letos sejati jaro pšenico, naj že sedaj pripravi zemljišče in si preskrbi seme.

— • —

OVCE »KARAKUL« V KVARNERU

Glavna kmetijska zadruga na otoku Cresu je začela gojiti pasmo ovc »karakul«. Ta pasma je vir za dragocene perzijske kožuhe, ki so bili do nedavna skrita želja vseh imovitejših mestnih dam. Ovce imajo blazinast rep, okoli katerega je nabrana mast, ki služi v dobi pomanjkljive paše. Na svetu so določeni predeli, kjer prinašajo samo ovce pasme »karakul« nekoliko dohodka. Te ovce izvirajo iz Perzije in Afganistana, a so zelo razširjene tudi v prednjazijski Rusiji in v mnogih nerodovitnih predelih sveta.

Kako pravilno krmimo surovi krompir

V naših krajih le prav redki krmijo surove krompirjeve gomolje. Še največkrat vržejo pest surovega krompirja prašičem, izjemoma govedu, skoraj nikdar konju, razen v primeru, da je zaprt, in takrat uporabljajo surovi krompir kot čistilo. A tudi v tem primeru konju ne krmimo več kot 1 kg na dan.

Krompir vsebuje prav malo beljakovin in maščob, temveč ima mnogo škroba ali ogljikovih vodikov. Beljakovin — najčistejših — so v jajcu — vsebuje komaj 100 gramov v 100 kg gomoljev. V sezamovih oljnatih pogačah je 340-krat toliko beljakovin kot v krompirju: v enem kg sezamovih pogač jih je torej toliko kot v 340 kg krompirja. Krompir vsebuje tudi malo rudninskih snovi: če sežgemo 1 kg krompirja, dobimo 3 grame pepela; če bi sežgali 1 kg sezamovih pogač, bi pa dobili 93 gramov pepela ali rudninskih snovi. V pepelu iz enega kg krompirja je komaj $\frac{1}{3}$ grama apna, medtem ko je 25 gramov apna v enem kg sezamovih pogač.

Ker potrebujejo mlade živali mnogo apna za zgradbo svojega okostja, krompir ni zanje primerna krma, pa naj bo surov ali kuhan. Ker vsebuje krompir mnogo škroba, je izborna krma za pisanje živali, predvsem za pisanje goved. To velja tako za kuhan kot za surov krompir.

Ne smemo pa pozabiti da vsebuje surov krompir v vseh svojih delih — krompirjevega, stebela, korenine in gomolji — poseben

Prijavite pridelek vina!

Prejšnji mesec je izšel odlok predsednika republike, ki med drugim določa, da je treba vsako leto do 30. novembra prijaviti količino vina, ki ga vsak vinogradnik hrani v kleti. Hkrati je treba prijaviti vrsto in stopnjo alkohola, ki ga vsebuje hranjeno vino. S tem odlokom nameravajo oblastva v prvi vrsti preprečiti potvarjanje vina in razne druge špekulacije.

Vinski pridelek iz lanske jeseni je treba prijaviti trošarinskemu uradu najkasneje do 31. t. m.

V občinah na tržaškem podeželju se prijave takole sprejemajo: v občini **Devin-Nabrežina** je trošarinski urad na županstvu odprt vsak dan od 9. do 12. ure; v občini **Dolina** je urad prav tako odprt od 9. do 12. ure, v občini **Zgonik** bo uradnik sprejemal prijave na županstvu samo 25. in 26. t. m. od 9. do 12. ure; v občini **Repentabor** pa 27. in 29. t. m. ob isti uri.

Vinogradniki iz zgoniške in repentaborške občine, ki se ne bodo zglasili na županstvu v omenjenih dneh, bodo morali prijaviti vinski pridelek na trošarinskem uradu v Nabrežini.

NOV NACIN GOJENJA SVILOREJE

V Furlaniji bodo preizkušali nov način gojenja sviloprejk, ki teži za tem, da se čimbolj prihrani delovna sila. Gojili bodo namreč sviloprejk 5 dob: take, ki se bodo izvalile 20. aprila, potem pa še 1., 10., 20. in 30. maja. Zdi se, da bo prvi rod — od 20. aprila nekoliko prezgodnji, zadnja 2 pa nekoliko prepozna v primeru z dosedanjim gojenjem. Novi način gojenja so v malem že preizkusili in bili zadovoljni, z letošnjimi poskusi pa hočejo to gojenje že posplošiti.

strup, tako imenovani solanin. V 1 kg svežih krompirjevih gomoljev je $\frac{1}{10}$ grama tega strupa, ki je zelo grenkega okusa. Mnogo več pa je tega strupa v gomoljih, ki so na zraku pozeleneli ali pa v poganjkih: v teh ga je do 500-krat toliko kot v gomoljih, zaradi česar jih nikakor ne smemo pokladati živini.

Če pa hočemo surov krompir uporabljati za krmo, moramo paziti, a) da so gomolji oprani, ker se jih drugače vedno drži nekaj zemlje; b) da krmimo vedno zdrobljen — zrezan krompir, a nikdar samega, marveč vedno pomešanega s seneno rezanico ali senom, malo soli in zdrobljeno oljnat pogačo (sezamovo ali oreškovo); c) da začnemo krmiti z majhno količino surovega krompirja in nato količino počasi dvigamo. Živini, ki tehta 500 kg, lahko največ dnevno damo 15 kg, brejim kravam in molznicam 6 do 8 kg, nekaj manj volom, 1 kg konjem, zlasti kadar so zaprti. Prašiči slabo prebavijo surov krompir in zato jim krmimo vedno le kuhanega.

Kdor se natančno ne drži navodil o krmljenju surovega krompirja, lahko ima pri živini razne nevarnosti: drisko, napenjanje, splave, paralizo, pogin, v najboljšem primeru pa težave v prebavi.

Kot se mora prehod na krmljenje s surovim krompirjem izvršiti le postopno, tako mora biti postopno tudi opuščanje tega krmljenja. Postopna menjava krmljenja je v živinoreji temeljno pravilo.

R. B. Ne cveteja več zame...

20

Vsak dan je hodil mladi zdravnik v gradič Razpotje. Težka mu je bila pot, a vendar je rad posedal ob postelji bolne Neve.

Kadar sta bila sama, jo je držal za roko. Malo sta govorila. Bolnici je bilo dovolj, da je čutila njegovo prisotnost. Niti z besedico ni omenila preteklosti.

Nekega dne je pa oče nenadoma stopil v sobo, da bi se prepričal, kako je s hčerko. K sreči je prav tiste minute Živko meril vročino. Neva je postala vsa vznemirjena. Z mrkim obrazom je oče stal ob koncu postelje in opazoval hčer.

»Bolje bi bilo, da ne poleguješ več v sobi, ampak da greš na sveži zrak. Sicer me to ne briga, naj se tvoj mož zanima zate. Spominjam se, kako je tvoja mati vsak dan pogumno hodila na sprehode, ko si imela priti na svet. Še sedaj ne razumem, kako se je v najinem zakonu mogel roditi tak otrok, kot si ti!«

Nobene prijazne besede, nobenega tolažila, si je ob teh besedah mislil Živko. Samo molk in očitki, da se je Nevina sploh rodila.

Neva pa je preplašeno pogledovala zdaj enega, zdaj drugega. Niti Živkova navzočnost ji ni mogla vlti poguma. Njen strah pred očetom je bil pregloboko zakoreninjen, da bi se ga mogla kdaj otresti.

Živko je ostal še pri njej, ko je oče že odšel.

Vbrizgnil ji je pomirjevalno sredstvo. Mislil je, kot že tako pogosto, na otroka, ki bo kmalu prišel na svet. Ali bo majceno

bitje prav takšno kot njegova mati? Mar ne bo tudi otrok tako poln strahu pred življenjem kot njegova mati?

Ah — zaman je Živko premišljeval, kako bi pomagal še nerojenemu bitju, ko še materi ne more. Pa saj ni njegov otrok! Samoljubno misel je zopet pregnal, ko se je spomnil, kakšnega trdega očeta bo imel tudi ta otrok; enakega kot mati...

Še istega dne zvečer je Živko srečal v mestu Nevinega moža Rešnika. Bil je v spremstvu krasne plavolaske in je bil prav veselo razpoložen. Ko je zagledal mladega zdravnika, se je počutil zelo v zadregi.

Celo rdečica mu je spreletela obraz. Živko je mrzlo, a vljudno pozdravil. Nesrečna Neva! je pomislil. V vsem njenem trpljenju in življenjski bridkosti je še osleparjena, zapuščena od vseh, ki so njeni družinski člani.

Živko je pomislil, da bi v drugačnih okoliščinah prav to srečanje zbudilo v njem neko upanje. Neva bi se lahko rešila moža, ki jo samo vara, toda natanko je občutil, da je zdaj vse — prepozno! Neva je že prekoračila mejo, od koder ne more več nazaj.

Tisti prividi, kako hodi Neva z otrokom v megleni noči, so v Živkovih možganih dobili jasne oblike. Niso le sanjske podobe, marveč morda slutnja bodočnosti. Zopet je sam pri sebi sklenil, da mu ne bo nobena žrtev pretežka, samo da polajša otroku življenje. To je vse, kar lahko stori za žensko, ki jo je tako ljubil. K njej ga je pripeljala

čudežna usoda v najhujši uri trpljenja.

Ko se je vrnil domov, je pripovedoval staremu doktorju Modru o svojem srečanju. Izkušeni zdravnik je pokimal: »To sem že dolgo časa vedel. Rešniku še niti ne morem šteti tako v zlo, ker ima bolno ženo. Tako se pač zgodi, če stegne kdo svoje prste po bogastvu tudi za ceno žene, katere ne ljubi. Nekaj vam hočem povedati, prijatelj. Že spočetka se je kopičila krivica na krivico. Friderik Vrhovski je zapustil svojo nevesto, samo da je dobil ognjevito Anko. Strast je bila v njem večja kot ljubezen in to ni nikoli dobro. Ko sta se Friderik in Anka vzela, so se kar iskre kresale. Iz isker je izplapolal zubelj, ki je požrl Anko in njeno hčer. Toda tudi Friderik se bo opekel. Nesreča v drugem zakonu ga že preganja.« (Dalje)

Odgovor, ki potrjuje

(Nadaljevanje s 4. strani)

učevanju morebitnih ukrepov za razvoj manjšine.

Slovenci ne moremo n. pr. nikakor pristati, da bi izvajanje določil londonskega sporazuma pogojevali ali kakorkoli spravljali v zvezo z izidom zadnjega popisa, ker bi bilo to s pravnega in zlasti moralnega stališča nedopustno. Zato tudi ob tej priložnosti poudarjamo, da naše ljudstvo na Tržaškem ne zahteva nič drugega, kot da se izvedeta črka in duh tistega njegovega temeljnega dokumenta, ki se imenuje Posebni statut Spomenice o soglasju.

V odgovoru se državni podtajnik bavi tudi s celo vrsto drugih vprašanj in se predvsem trudi, da bi dokazal, kako je bil popis zakonit in potekal v polni svobodi, brez pritiska in diskriminacij.

Toda tudi o tem imamo mi svoje mnenje!

Pobočja so bila precej položna in gozdnata, dno doline pa je spominjalo na dolg in ozek travnik. Preko njega se je vijugala rečica, obrobljena s temnimi pasovoma grmovja. V svetli mesečini polne lune so se brzice v reki srebrno blestele. Po dolini so stale raztresene skupine dreves in metale ostre, črne sence. Toda druge, manjše skupine so se premikale... In od njih je prihajalo tisto rezgetanje. Bile so skupine konjev, ki so se v mesečini pasle po dolini. Tupatam sta se po dva žrebca vzpela in se stoječ na zadnjih nogah besno grizla in spopadala, ali pa se je vsa skupina igrivo valjala na hrbtu po mehki travi. Včasih pa se je kaka gruča spustila v divji dir po dolini in sledile so ji še druge, da se je zdelo, kot da se je spustil oddelek razpršene konjenice v napad. Potem se je vsa čreda nenadno spet ustavila in se začela spet mirno pasti ali se prepustila svojim igram. Razločiti je bilo konje svetlih in temnih barv. Tudi od daleč in v mesečini je lahko spoznal, da so bili majhni. Spominjali so na islandske ponije. Bilo jih je gotovo nekaj sto. Morali so biti divji konjiči, sodeč po njihovih navadah in tudi po tem, da ni bilo nikjer videti kake ograde ali kakega drugega znaka, da je v bližini kaka farma.

Krushnik je dolgo ležal na robu gozda ob znožju pobočja, po katerem je prišel, in si ogledoval dolino zdaj skozi daljnogled, zdaj z golim očesom, toda ničesar ni opazil, kar bi bilo razodevalo človeško bližino. Kljub temu je imel jasen občutek, da je nekje v bližini človek. Tudi v razbrzdanem, svobodnem obnašanju konjske črede v dolini je bilo nekaj nedoločenega, kar je razodevalo, da je blizu človek. Čutil je, kako mu gre srh po telesu: če bi bil žival, bi se mi ježila dlaka na hrbtu in morda bi celo že zavohal človeka, je pomislil. Toda kje je tisti človek? Najbrž jih je celo več, je razmišljal, ker kaj naj bi počel en sam človek v taki divjini sredi gora? In kdove, ali bo naletel v njih na sovražnika ali na prijatelja. Morda bi bilo najbolj pametno, da bi se vrnil k vesoljski ladji in pripeljal s seboj večjo skupino, ki bi se ji ne bilo treba bati presenečenj, vsaj ne v tej divji, samotni dolini, kjer bi lahko naleteli le na manjše število človeških bitij. Toda z vra-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

44.

čanjem navzgor po pobočjih bi izgubil preveč časa in medtem bi minila noč. On pa je čutil navzočnost človeka zdaj in tu v tej tihi, skrivnostni mesečni noči. Slutil je, da bo s prvim sončnim sijem te skrivnostne bližine konec, in potem morda tudi večja odprava ne bi mogla več odkriti skritih ljudi. Tem manj, če bi se bali čudnih tujcev. Saj ni bilo dvoma, da so mogli živeti tu v osrčju gora le zelo primitivni ljudje, morda celo na stopnji kamene dobe. Ali pa zelo, zelo civilizirani, tako da so popolnoma neodvisni od narave in njenih virov...

Pravzaprav bi napravil tudi nekoliko smešno figuro, če bi se zdajle vrnil, si je rekel. Saj zato sem odšel, da bi kaj odkril, moral pa bi priznati, da sem se vrnil prav iz strahu, da bi kaj odkril... Prej ali slej se moramo srečati z realnostjo tega novega sveta trinajstega tisočletja po Kristusu, si je rekel. Torej je najbolje, da se srečam z njo čimprej. V resnici je čutil v sebi naravnost strastno željo, da bi končno pogledal tej stvarnosti v oči. Kakšen je ta človek, ki ga bo prvega srečal? Kaj se je v teh deset tisoč letih zgodilo z ljudmi? Kakšna je bila usoda človeštva? Ob misli, da bi srečal pošastno, degenerirano bitje, ki bi imelo le še oddaljeno podobnost z nekdanjimi ljudmi, ga je spreletavala zona. In prav tako neprijetna mu je bila misel, da bi se znašel pred vsestransko bolj razvitim, popolnejšim bitjem, proti kateremu bi se moral sam sebi zdeti, kot neandertalski človek nasproti človeku svoje dobe... Napravil je nagel, tih račun, ki mu je pokazal, da ni čisto izključeno, da lahko naleti tako na degeneriranca neandertalskega videza kot na človeško bitje, ki bi veljalo po pojmi ljudi iz tretjega tisočletja za nadčloveka.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Sporod tekem za svetovno nogometno prvenstvo

...in zdaj beseda igralcem!

Prejšnji teden smo končno dobili razpored finalnega dela svetovnega nogometnega prvenstva, ki se bo začel, kot je že znano, 30. maja v južnoameriški državi Čile.

S pomočjo žreba so najprej razdelili reprezentance na štiri skupine, nato pa so še sestavili spored tekmovalja. V vsaki skupini najdemo štiri moštva, od katerih se prvi dve uvrstita v četrtfinale. V primeru neodločenega izida bodo ekipe tako v četrtfinalu kot v polfinalu odigrale še podaljšek (2 polčasa po 15 minut), če bo izid še vedno neodločen, bo zmagovalec določil žreb. Če bi pa v finalnem srečanju enajstori imeli po podaljšku enako število golov, se bo tekma ponovila. Vse tekme se bodo začele ob 15.30 (ob 21.30 po italijanskem času).

- **Prva skupina** — sedež Arica: Sovjetska zveza, Jugoslavija, Urugvaj in Kolumbija. Spored tekem: 30/5 Urugvaj - Kolumbija, 31/5 Sovjetska zveza - Jugoslavija, 2/6 Urugvaj - Jugoslavija, 3/6 Sovjetska zveza - Kolumbija, 6/6 Urugvaj - Sovjetska zveza, 7/6 Jugoslavija - Kolumbija.

Strokovnjaki predvidevajo, da bo boj med Sovjetsko zvezo, Urugvajem in Jugoslavijo zelo oster. Kolumbija je baje izven konkurence. Sovjeti imajo precej upanja, da se uvrstijo za daljnje tekmovalje, ker je bilo njihovo zadnje gostovanje v Južni Ameriki zelo uspešno. Sovjeti so porazili Urugvaj in Argentino z izidom 2:1 in Čile (1:0). Urugvajci se pritožujejo, ker morajo igrati v zelo oddaljeni Arici (2.300 km od Santiaga), in trdijo, da razlika v podnebnju lahko vpliva na igralce. Urugvajci bodo poslali svojo najboljšo ekipo Penarol, ki je lani osvojil "svetovno prvenstvo" ekip, na gostovanje po Evropi, da preizkusijo moč evropskih reprezentanc. Jugoslavija bo trd oreh tako za Sovjete kot Urugvajce in lahko nudi kakšno prijetno presenečenje.

- **Druga skupina** — sedež Santiago: Čile, Zah. Nemčija, Italija in Švica. Spored tekem: 30/5 Čile - Švica, 31/5 Zah. Nemčija - Italija, 2/6 Čile - Italija, 3/6 Nemčija - Švica, 6/6 Čile - Nemčija, 7/6 Italija - Švica.

V tej skupini so sile zelo izenačene, čeprav imajo domačini precej upanja na uvrstitev v četrtfinale. Ne smemo pozabiti, da je Čile pred kratkim visoko porazil (5:1) močno reprezentanco Madžarske. Domačini pa imajo ugoden spored tekmovalja, kar pa bo po vsej verjetnosti pripomoglo do nepričakovanih zmag. Zahodna Nemčija je bila leta 1954 svetovni prvak, leta 1958 pa se je uvrstila na četrto mesto, kar priča o moči te enajstori, čeprav bosta od stare ekipe tokrat igrala le Rahn in Erhardt. Tudi Italijani bodo letos poslali v Čile močno ekipo, a strokovnjaki niso gotovi, da se bo postava uvrstila za daljnje tekmovalje. Nekateri trdijo, da bo Italija gotovo prišla v polfinale in morda tudi v finale, drugi pa predvidevajo možnost, da Italija izgubi vse tri tekme. Zahodna Nemčija je zelo močna in prav tako Čile, Švica pa je bila vedno »trda kost« za Italijane.

- **Tretja skupina** — sedež Rancagua: Anglija, Argentina, Madžarska in Bolgarija. Spored tekem: 30/5 Argentina - Bolgarija, 31/5 Madžarska - Anglija, 2/6 Argentina - Anglija, 3/6 Madžarska - Bolgarija, 6/6 Argentina - Madžarska, 7/6 Anglija - Bolgarija.

V tretji skupini so štiri vigrane ekipe, med katerimi je najslabša Bolgarija, ki je izločila, kot je znano, Francijo. Glavni favorit skupine je Anglija, medtem ko Madžarske mnogi ne upoštevajo, ker trdijo, da so igralci preveč utrujeni. Argentina pa se bo vseeno uvrstila v četrtfinale. Tekme bodo zelo ognjevit in od njih lahko pričakujemo katerekoli izide. Bolgarija pa bo s kakšnim neodločenim izidom prekrizala račune kaki ekipi omenjene trojke.

- **Četrta skupina** — sedež Vina del Mar: Brazilija, Španija, Češkoslovaška in Mehika. Spored tekem: 30/5 Brazilija - Mehika, 31/5 Španija - Češkoslovaška, 2/6 Brazilija - Češkoslovaška, 3/6 Španija - Mehika, 6/6 Brazilija - Španija, 7/6 Češkoslovaška - Mehika.

Brazilija, ki je glavni kandidat za končno zmago, se bo brez velikih težav gotovo uvrstila za daljnje tekmovalje. Isto lahko rečemo o Španiji, čeprav je Češkoslovaška zelo močna enajstori. Mehika pa nima upanja za daljnje tekmovalje. Kdo bo drugi v tej skupini, bomo zvedeli že 31. maja, ko bo na sporedu srečanje med Španijo in Češkoslovaško.

— • —

Po mnenju nekaterih strokovnjakov bodo tekme svetovnega prvenstva potekale takole: V prvi skupini: 1. Urugvaj 5 točk, 2. SZ 4, 3. Jugoslavija 3 in 4. Kolumbija 0; v drugi skupini: 1. Čile 5 točk, 2. Nemčija 4, 3. Italija 3 in 4. Švica 0; v tretji skupini: 1. Argentina 5 točk, 2. Anglija 4, 3. Madžarska 3 in 4. Bolgarija 0; v četrth skupini: 1. Brazilija 6 točk, 2. Španija 4, 3. Češkoslovaška 2. in 4. Mehika 0.

Ker se bo četrthina finala odigrala po naslednjem sporedu: Arica: zmagovalec prve skupine z drugim zmagovalcem iz druge skupine, Santiago: zmagovalec druge skupine z drugim zmagovalcem iz prve skupine, Vina del Mar: zmagovalec četrth skupine z drugim iz tretje skupine ter Rancagua: zmagovalec tretje skupine z drugim iz četrth skupine (vse tekme bodo 10. junija), se bodo po teh predvidevanjih spoprijele naslednje ekipe: Urugvaj - Nemčija, Čile - Sovjetska zveza, Brazilija - Anglija in Španija - Argentina, torej štiri ameriške ekipe proti štirim evropskim. Zmagale pa naj bi tele ekipe: Urugvaj, Sovjetska zveza, Brazilija in Argentina. Brazilija se bo spoprijela z Urugvajem in tudi zmagala, Sovjetska zveza pa lahko premaga Argentino in se tako uvrsti v finale. Končna zmaga pa bi pripadla Braziliji.

Polfinalni tekmi bosta 13. junija v Vina del Maru in Santiagu, finalni pa 16. (za 3. in 4. mesto) in 17. junija (za 1. in 2. mesto).

Ko smo si ogledali razvrstitev reprezentanc na letošnjem svetovnem prvenstvu, pogledimo še, kateri so najboljši nogometaši na svetu. Če vzamemo kot kriterij uspehe v mednarodnih srečanjih, moramo šuj več.

ugotoviti, da si prvo mesto delita v minulem letu Pelé in Sivori. Odkritje lanskega leta so napadalec Kučera (CSR) in Buzek (Avstrija) ter branilec Germano (Portugalska) in Jusufi (Jugoslavija). Svojo moč je potrdil lani le ruski vratar Jašin.

Najboljša enajstori na svetu bi bila naslednja: Jašin (SZ); Bergmark (Švedska), Jusufi (Jugoslavija); Zito (Brazilija), Germano (Portugalska), Masopust (CSR); Dorval (Brazilija), Kučera (CSR), Buzek (Avstrija), Sivori (Italija) in Seminario (Peru). Pripomniti je treba, da je navedena ekipa najboljša v letu 1961, ne pa na splošno. V tej postavi je 5 igralcev južnoameriške šole, 5 podonavske in 1 nordijske.

Med najboljšje igralce spadajo tudi tile: vratarji: Soškić (Jugoslavija), Gilmar (Brazilija) in Bernard (Francija); branilci: Armfield (Anglija), Matrai (Madžarska), D. Santos (Brazilija), Blanchflower (Sev. Irsko), Baxter (Škotska), Netto (Sovjetska zveza), Szymaniak (Nemčija), Hanappi (Avstrija), Santamaria (Španija), Martinez (Urugvaj) in Erhardt (Nemčija); napadalec: Hamrin (Švedska), Chinesinho (Brazilija), Haller (Nemčija), Sekularac (Jugoslavija), Woosnam (Wales), Albert (Madžarska), Pelé in Coutinho (Brazilija), Di Stefano (Španija), Ponedeljek (SZ), Seeler (Nemčija), Haynes (Anglija), Puskas (Španija), Suarez (Španija), Sanfilippo (Argentina), Gento (Španija) in Meskin (SZ).

Nekaj za smeh

OTROSKA

- »Kaj pa imaš v levici, očka?«
- »Ničesar, sine!«
- »Pa v desnici?«
- »Prav tako nič!«
- »Potem me pa lahko neseš, očka.«

NAJBOLJŠE SREDSTVO

- »S čim pa ti čistiš preproge, da so vedno tako lepe?«
- »Veš, marsikaj sem že poizkusila, toda doslej se je najbolj obnesel moj mož!«

PRED SODNIKOM

- »Zakaj pa niste poskusili s poštenim delom?«
- »Saj sem, visoko sodišče, trikrat sem kupil srečko, pa ni nič pomagalo.«

RAZTRESENOST

- »Milan, koliko je ura?«
- »Pol devetih, zapomni si enkrat že, in ne spraviš več.«

ŽENA IN DOM

O pripravljanju mize in lepem vedenju

VEDENJE PRI MIZI

2. — Preden sedete k mizi, se morate prepričati, ali je z vami vse v redu: osvežite si obraz, počesajte se, okrtajte obleko in umijte si roke. Kadar je ura kosila ali večerje že vnaprej določena, se bo vsakdo moral ravnanj tako, da ga drugi ne bodo čakali pri mizi, ker bi bilo to zelo nevljudno. V jedilnici bo vsakdo zasedel mesto, ki mu je določeno. Zelo neollikano je krožiti po sobi ter odkrivati pokrove loncev in kozic z željo, da vidite, kaj se v njih skriva. Preden začnete jesti, raztegnite si čez kolena svoj prtiček. Ne zavezujte si ga okoli vratu niti ga ne uporabljajte za brisanje posode in kozarcev kot se včasih dela po lokalih. To bi namreč zelo žalilo gospodinjino.

Če se vam dogodi, da med jedjo ostane ena roka brez dela, ne skrivajte je pod mizo, ampak jo položite nanjo, vendar tako, da ne pokažete komolca. Žlice ne napolnite preveč, da bi jed kapljala v krožnik, ker bi si pri tem lahko pomazali obleko in prt. Skrbite, da boste jedli, ne da bi povzročali tiste odvratne glasove, ki tolikokrat odvrzamejo drugim vso voljo do jedi.

Ni dovoljeno pihanje, če je jed prevroča. V tem primeru si pomagajte tako, da jed nekolikokrat pomestate.

Po jedi boste žlico odložili na krožnik in ne na prt. Ko bodo vsi končali z juho, bo gospodinja vzela umazani krožnik in žlico z desne strani vsakega gosta in ponudila nato meso in krompir. V levici bo držala krožnik, ki ga bo ponudila gostom z nji-

hove leve strani. V mnogih primerih si gostje sami podajajo krožnik z jedjo od desne proti levi. Nihče ne sme preveč napolniti krožnika, četudi je vaje obilno jesti, ampak si bo na koncu še enkrat postregel, ako bo še kaj ostalo. Jemo tako, da držimo v desni roki nož, v levi pa vilice. Nož, kakor tudi konice vilic gledajo proti sredini krožnika. Pazite, da ne daste v usta preveliko jedi; grdo je namreč jesti s polnimi usti, poleg tega pa pomislite, kako bi vam bilo nerodno, ako bi vas ravno takrat kdo nagovoril.

Ako za čas prekinete z jedjo, bodisi da odlomite košček kruha ali da popijete vino, položite vilice in nož na krožnik tako, da se s konci nekoliko prekrizata.

Ko ste že vse pojedli, ne boste položili vilic in noža na mizo ali pa proti krožniku tako, da gledata v zrak, temveč na krožnik.

Gospodinja bo po končani jedi zopet vzela krožnik z desne strani, z leve pa postavila na njegovo mesto novega za sir. Nato bo vsakemu gostu posebej ponudila sadje ali pa ga položila na sredino mize.

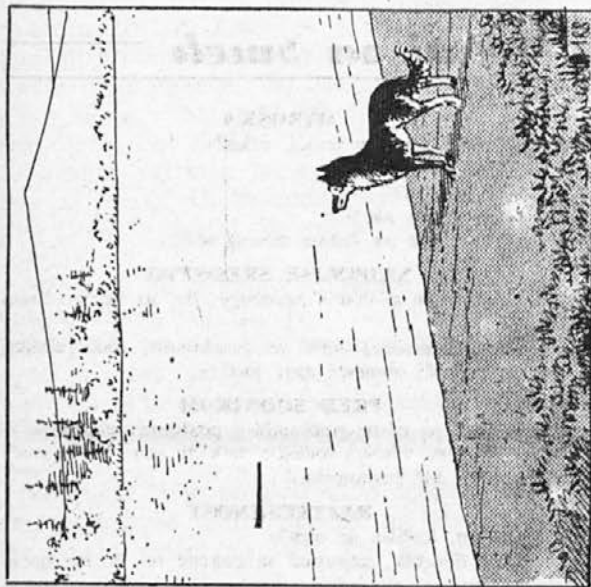
Preden ponudi kavo, mora gospodinja odstraniti z mize vse krožnike, vilice, žlice, koščke kruha itd. Pusti lahko samo vazo z rožami, posodo z vodo in kozarce. Ne sme pa pozabiti postaviti na mizo nekaj pepelnikov, ako so med njenimi gosti tudi kadilci.

Ondina

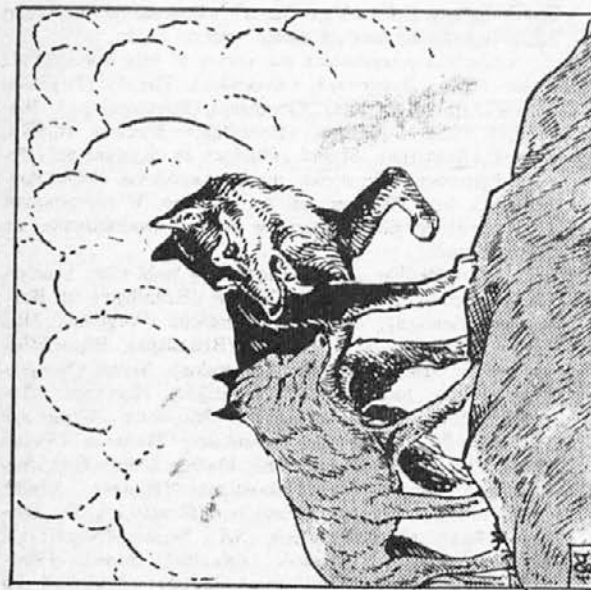
(Nadaljevanje sledi)

187. »Pusti ga k njej!« je prosil zaklicala. »Tam je njegovo mesto, ne ob meni!« Kazan je splaval na breg. Otrsel je vodo iz kožuha in se zadnjic ozrl k svoji gospodariči. Čoln se je počasi oddaljeval, dokler ni izgubil za ovinkom. Kazan je sklonil glavo in žalostno zacvilil. Potem se je napotil nazaj na peščino. Siva je zmagala.

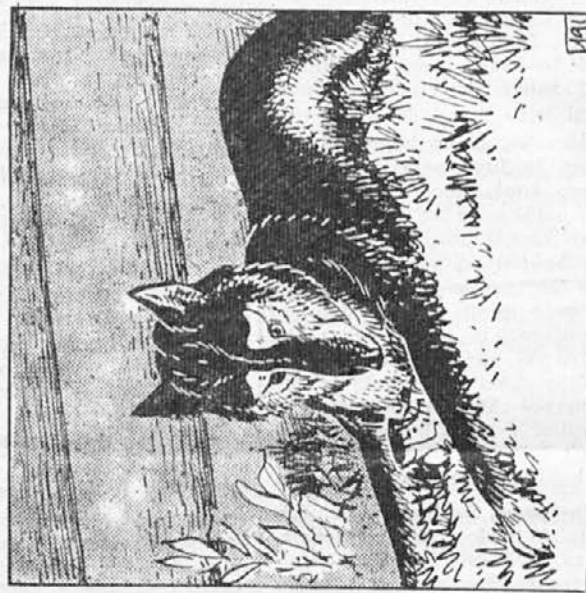
188. Kazana je slovo od njegove gospodarice prizadelo huje, kakor vse, kar je doslej doživel. Ni je mogel pozabiti. Velikokrat je stekel nazaj na peščino breg in gledal na reko, kakor da pričakuje njene vrnitve. Pa tudi žalostnega dne na Sončni pečini Kazan ni pozabil. Nanj so ga vsak dan spominjale slepe oči uboge Sive.

189. Odslej je poznal Kazan samo še tri čustva: žalost za Jeanno in njeno deklico, sočutje do zveste Sive in najmočnejše — željo po maščevanju vsem, ki so ga spominjali na risa. Postal je najhujši sovražnik teh nevarnih zveri, in sovraštvo je v njem vedno bolj raslo. Siva pa se je počasi privajala svoji slepoti in Kazan ji je pri tem pomagal.

190. Čez nekaj tednov je že lahko tekala z njim po gozdu. Tekla sta tesno drug ob drugem in ona se je s svojim smrčkom dotikala njegove rame. Kadar je morala preskočiti potok ali jarno, je pazljivo poslušala in po šumu Kazanovega skoka presodila razdaljo. Tudi ona je postala koristna, saj se ji je prav neverjetno poostiril sluh.

191. Včasih se je Kazan približal zapušteni hiši. Tra-va je že prerasla ozko pot, ki je vodila do nje. Nekoga dne je našel pod zaprtim oknom otroški čelvelček. Dež in sneg sta ga že razmočila. Obležal je in ure dolgo ovohaval ta zadnji spomin. Milje in milje proč pa se je v tistem času Jeannina punčka igrala z volčjakom iz mehkega žameta.

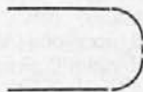

192. Kakor vedno, ga Siva na poti do hiše ni spremljala. Počakala ga je v gozdu in nemirno vohajala proti soncu, ki je tonilo v čuden, grozeč oblak. Noč je bila zadušljiva in soparna. Niti listič se ni zganil. Siva je bila od ure do ure bolj nemirna. Zjutraj je prinesel veter rahel vonj dima, ki ga je zaznal tudi Kazan.

Za
naše
najmlajše

32

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER